

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**І. С. Каменська**

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, Київська область, 08401, Україна.

E-mail: ikamenskay1@gmail.com

Розглянуто проблему компетентнісного підходу до фахової підготовки магістрів із професійної освіти. Проаналізовано походження понять «компетентність» і «компетенція». Розглянуто ключові компетенції при підготовці магістрів з професійної освіти до фахової діяльності у руслі запровадження нових стандартів вищої освіти на засадах компетентнісного підходу. Обґрунтовано необхідність формування у магістрантів знань з правових і організаційних питань охорони праці, відповідно до стандартів вищої школи. Визначено, що вивчення навчальних дисциплін сприяє формуванню у майбутніх фахівців усвідомлення необхідності вирішувати типові завдання в усіх напрямках професійної діяльності. Встановлено, що компетентнісний підхід у вищій школі – це перехід від теоретичних знань до фахових компетентностей, тобто набуття знань та їх застосування.

Ключові слова: компетенція, компетентнісний підхід, професійна підготовка, освітня галузь, якість знань.

КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД К ПОДГОТОВКЕ МАГИСТРОВ С ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ**И. С. Каменская**

Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницкий, Киевская область, 08401, Украина.

E-mail: ikamenskay1@gmail.com

Рассмотрена проблема компетентностного подхода к профессиональной подготовке магистров профессионального образования. Проанализированы происхождения понятий «компетентность» и «компетенция». Рассмотрены ключевые компетенции при подготовке магистров профессионального образования к профессиональной деятельности в русле внедрения новых стандартов высшего образования на основе компетентностного подхода. Обоснована необходимость формирования в магистрантов знаний по правовым и организационным вопросам охраны труда в соответствии со стандартами высшей школы. Определено, что изучение учебных дисциплин способствует формированию у будущих специалистов осознание необходимости решать типовые задачи по всем направлениям профессиональной деятельности. Установлено, что компетентностный подход в высшей школе – это переход от теоретических знаний к профессиональным компетенций, то есть приобретение знаний и их применения.

Ключевые слова: компетенция, компетентностный подход, профессиональная подготовка, образовательная отрасль, качество знаний.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Освіта це світло, яке показує люду правильний напрямок, щоб піднятися до економічного добробуту країни. Вона робить студентів не просто досвідченими, а й сприяє розвитку логічного мислення, талантів, творчих та фізичних здібностей, формує національну свідомість, вміння використовувати сучасні інформаційні технології та ресурси у майбутній професійній діяльності.

Формування особистості майбутнього педагога відбувається у процесі навчання, яке є невід'ємним складником його професійно-педагогічної підготовки. Одним із пріоритетів навчання є прищеплення інтересу в студентів до обраної професії, розвиток умінь та навичок самостійної роботи, прагнення до творчого пошуку, оволодіння рефлексією власної діяльності тощо [1].

Процес підготовки магістрів з професійної освіти до фахової діяльності складний та багатограний, він вимагає комплексного підходу, щоб отримати в кінцевому результаті компетентного, конкурентоздатного, кваліфікованого фахівця з високим рівнем знань [2, 3]. Вимоги сучасного суспільства до кваліфікації фахівця диктують нові підходи до формування змісту освіти [2]. Магістранти повинні здобути теоретичні знання та практичні уміння і навички,

щоб в кінцевому результаті успішно виконувати професійні обов'язки за обраною спеціальністю.

У зв'язку з цим проблема компетентнісного підходу до підготовки магістрів з професійної освіти набуває особливої актуальності.

Компетентнісний підхід в системі вищої школи є предметом вивчення багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, а саме: Т. Г. Калюжна [1], Ю. Ю. Белова [4], Д. І. Демченко [5], Г. В. Єльнікова [6.], С. М. Сошенко, А. С. Шмельова [7], Л. Л. Антонюк, Н. В. Василькова, Д. О. Ільницький [8], С. С. Витвицкая [9], С. Л. Троянская [10], М. Р. Sadker, D. M. Sadker [11], Hutmacher, Walo [12], Guy Le Boterf [13] та інші.

Ю. Ю. Белова [4] зазначає, що компетенції – це здібності особистості справлятися з різними завданнями в різних ситуаціях і сферах діяльності. Саме поняття «компетентність» використовується для опису кінцевого результату навчання, а поняття «компетенція» набуває значення «знаю як» на відміну від раніше прийнятого орієнтиру в педагогіці «знаю, що».

Українська педагогічна громадськість на сторінках педагогічної преси все частіше вживає тезу про необхідність запровадження компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутнього фахів-

ця будь-якої галузі як «важливого шляху модернізації освітньої сфери». Тому й у керівних документах, що регламентують розвиток освітніх процесів, компетентнісний підхід визначається серед пріоритетних [5].

Проте, проблема компетентнісного підходу до фахової підготовки магістрів із професійної освіти залишається мало дослідженою та набуває в наш час особливої актуальності.

Мета статті – розглянути ключові компетенції при підготовці магістрів з професійної освіти до фахової діяльності у руслі запровадження нових стандартів вищої освіти на засадах компетентнісного підходу.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Один із основних етапів професійного зростання майбутнього фахівця – це навчання у закладах вищої освіти. Освіта є основою сталого розвитку соціально-економічного і культурного розвитку суспільства та держави.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [14].

Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у закладі вищої освіти (науковій установі) через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості [14].

Д. І. Демченко виділяє три підходи (три моделі), на основі яких можна аналізувати й розбудовувати освітній процес у сучасній школі. Перший підхід спрямовано на зміну змісту, коли провідним є те, «що викладається»: навчальний план, програми відображають можливості того, хто навчається, що можуть бути реалізовані як під час занять, так і в позааудиторний час.

Другий підхід до реформування сучасного освітнього процесу торкається проблем процесу підготовки, коли провідним стає те, «що відбувається в процесі її здійснення». Цей підхід передбачає аналіз того, що насправді опановується з матеріалу, який викладається, тобто реальні явища й процеси, що відбуваються під час підготовки в навчальний і позанавчальний час.

З позицій третього підходу перегляду піддаються кінцеві результати діяльності в процесі професійної підготовки, тобто аналізується низка компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень тощо), якими оволоділи студенти [5].

С. С. Витвицкая [9] акцентує увагу на тому, що компетентнісний підхід – це орієнтація на єдині вимоги до освітніх стандартів в Європі.

С. М. Сошенко, А. С. Шмельова [7], вивчаючи засади компетентнісного підходу підготовки фахівців у системі вищої школи, акцентують у вагу на тому, що реалізацію компетентнісного підходу можна розглядати як засіб розвантаження змісту та відбору таких знань і умінь у процесі навчання, які є необхідними у професійній діяльності майбутнього фахівця. Даний підхід, на їхню думку, дозволяє створити умови для набуття студентами досвіду професійної діяльності. Студент повинен засвоїти та здобути такі знання й опанувати необхідний набір для діяльності компетентностей та компетентностей, тому результатом навчання має стати не просто освіченість людини, а її компетентність у конкретній сфері діяльності.

Стимулом для широкого використання компетентнісного підходу у світі стали вимоги бізнесу й підприємництва. Сучасні працедавці в більшості країн, як правило, не мають претензій до рівня технічних знань випускників вищих навчальних закладів, проте вони часто зауважують, що у випускників немає впевненості й досвіду в процесі інтеграції та застосуванні знань під час прийняття рішень. Саме тому допомогти навчитися знаходити правильні рішення в конкретних ситуаціях навчальних, життєвих, потім – професійних – є сьогодні одним із провідних завдань освіти [5].

Відповідно до статті 26 Закону України «Про вищу освіту» основними завданнями закладу вищої освіти є:

- 1) провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями;
- 2) для університетів, академій, інститутів – провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі;
- 3) участь у забезпеченні суспільного та економічного розвитку держави через формування людського капіталу;
- 4) формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, здорового способу життя, вміння вільно мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах;
- 5) забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності;
- 6) створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів;
- 7) збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства;
- 8) поширення знань серед населення, підвищення освітнього і культурного рівня громадян;

9) налагодження міжнародних зв'язків та провадження міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури;

10) вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці та сприяння працевлаштуванню випускників [14].

Крім того, стаття 65 Закон України «Про вищу освіту», акцентує увагу на тому, що основними завданнями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності закладів вищої освіти є:

1) одержання конкурентоспроможних наукових і науково-прикладних результатів;

2) застосування нових наукових, науково-технічних знань під час підготовки фахівців з вищою освітою;

3) формування сучасного наукового кадрового потенціалу, здатного забезпечити розробку та впровадження інноваційних наукових розробок.

Відповідно до Проекту Стандарту вищої освіти України [15], у закладах вищої освіти повинна функціонувати система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;

2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;

3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;

9) інших процедур і заходів [15].

Компетентнісний підхід до формування змісту освіти, хоча й породжує безліч дискусій як на міжнародному, так і національному рівні різних країн, виявився новим концептуальним орієнтиром для вищих навчальних закладів зарубіжжя, став «новим поглядом на освітнянські проблеми». Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок, спрямоване на їх трансформацію в компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу, перебудовуючи власну діяльність [5].

Виходячи з вище сказаного приходимо до висновку, що національна модель підготовки фахівців спирається на досвід, набутий у європейській системі освіти.

Одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід і створення ефективних механізмів його запровадження [8].

Традиційний підхід до підготовки фахівців у вищій школі, суть якого полягає у формуванні знань, умінь і навичок, прийшов у протиріччя до вимог європейського освітнього простору, в який інтегрується освітня система України.

Звична для нас парадигма освіти – ЗУН (знання, уміння, навички) реалізується в традиційній (роз'яснювально-ілюстративній) системі навчання. Вона орієнтована на засвоєння студентами предметних, рознесених по багатьох навчальних дисциплінах знань, умінь та навичок.

Згідно з принципами Болонського процесу, замість парадигми освіти ЗУН пропонується використовувати принципово нову парадигму вищої освіти СВЕ (Competence – based education), основу на формуванні у студентів певних компетенцій та діагностуванні рівня компетентностей фахівців-випускників ЗВО як результату вищої освіти [6].

Компетентнісний підхід в закладах вищої освіти спрямований на перехід від теоретичних знань до фахової компетентності, яка ґрунтується на здатності майбутнього фахівця здобувати знання, досвід, опанувати професійні уміння та навички.

Компетентність фахівця з охорони праці – це результат навчання у закладах вищої освіти, який розкривається у знаннях, умениях, навичках, стратегіях, критичному мисленні, професійній майстерності.

При реалізації освітньої-професійної програми підготовки магістрів з професійної освіти заклад вищої освіти націлений на те, щоб майбутні фахівці знали основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти та методології наукового пізнання; правові та етичні норми професійної діяльності; фундаментальні та прикладні аспекти наук про освіту; принципи управління персоналом та ресурсами; основні підходи до прийняття рішень й впровадження сучасних систем менеджменту у професійній діяльності відповідно до спеціалізації в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог. Та мали здатність уміти використовувати сучасні інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або науковій діяльності; формувати комунікаційну стратегію, здійснювати ділову комунікацію та доносити зрозуміло й недвозначно професійні знання, обґрунтовуючи й узагальнюючи інформацію для фахівців та широкого загалу; визнавати відповідальність за результати власної роботи в умовах суперечливих вимог; використовувати іноземну мову у професійній діяльності; діяти з дотриманням етичних норм, цінувати індивідуальне і культурне різноманіття, дотримуватися у професійній діяльності принципів толерантності, діалогу і співробітництва; обирати оптимальну

стратегію колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії для реалізації комплексних проектів у галузі (за спеціалізацією) з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень; застосовувати здобутки психолого-педагогічної теорії та практики, навички консультування з питань освіти при проектуванні та реалізації навчальних/розвивальних проектів на засадах студентоцентрованого підходу; організовувати освітній процес (співпрацю в команді) студентів, керувати пізнавальною діяльністю, здійснювати педагогічний контроль і моніторинг результатів їх навчання; використовувати освітні технології і забезпечувати їх навчально-методичний супровід з метою створення сприятливого освітнього середовища; аналізувати і оцінювати стан господарської діяльності підприємств галузі відповідно до спеціалізації та ризику за умов неповної інформації та суперечливих вимог; визначати, критично оцінювати ключові тренди соціально-економічного розвитку галузі відповідно до спеціалізації та ризику їх упровадження або застосовування в інноваційній діяльності; обґрунтовувати підприємницькі ідеї і обирати відповідне проектній діяльності програмне забезпечення та інструменти (наприклад, дослідження ринку, статистичний аналіз, порівняльні показники); проводити експертну оцінку; удосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію та проектувати напрями професійного самовизначення і розвитку команди; критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей і застосовувати одержані знання, уміння і навички для вирішення практичних задач і проблем у галузі відповідно до спеціалізації; використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності; планувати виконання інноваційного завдання у виробничій сфері, формулювати висновки за його результатами та готувати результати розробок до оприлюднення [15].

Нормативні дисципліни які вивчаються на другому (магістерський) рівні вищої освіти вивчаються магістрами з метою формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

За результатами вивчення дисциплін магістранти за відповідними напрямами підготовки мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими компетенціями:

- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- знання та розуміння предметної області й професійної діяльності; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, приймати обґрунтовані рішення через пошук, обробку та аналіз інформації з різних джерел;
- здатність до використання знань щодо властивостей матеріалів, специфічних для конкретної

предметної галузі, що відповідають технологічним, конструктивним, екологічним та іншим вимогам;

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- навички здійснення безпечної діяльності;
- здатність застосовувати закони, положення, нормативно-правові документи з охорони праці та промислової безпеки у майбутній професійній діяльності;
- здатність до системного аналізу технічних і педагогічних систем, процесів та ситуацій, вивчення передового виробничого та педагогічного досвіду, впровадження досягнень вітчизняної й зарубіжної науки і техніки;
- здатність до аналізу техніко-економічних показників технологічних процесів, перевірки технічного стану устаткування, визначенні його відповідності вимогам безпечного ведення робіт;
- здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі, пов'язані із виконанням необхідних розрахунків, експлуатацією устаткування, яке застосовується на підприємстві;
- здатність приймати участь в підготовці графіків робіт, замовлень, заявок, інструкцій з охорони праці, розпоряджень, карт, схем, освітніх документів тощо, а також встановленої звітності за затвердженими формами й у визначені терміни як для виробничого, так і для навчально-виховного процесів;
- здатність здійснювати систематичний контроль виробничого або педагогічного процесів та швидко їх корегувати за допомогою відповідних додаткових технологій;
- розробляти необхідні заходи щодо поліпшення умов праці.

В результаті вивчення фахових дисциплін майбутній педагог професійного навчання має бути здатним до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних із забезпеченням життя, здоров'я і працездатності під час роботи та мати такі основні загальнокультурні та професійні компетентності:

Загальнокультурні компетентності:

- застосовувати, демонструвати, використовувати знання та навички здійснення безпечної діяльності у галузі діяльності;
- давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, дискутувати, звітувати державною мовою;
- розробляти, планувати, впроваджувати методи організації безпечної діяльності;
- дотримуватись, слідувати, захищати та прагнути до збереження навколишнього середовища.

Професійні компетентності у виробничо-технологічній діяльності:

- здійснювати аналіз техніко-економічних показників технологічних процесів з урахуванням вимог охорони праці;
- здійснювати вибір раціональних режимів праці та відпочинку з урахуванням специфіки виробництва;
- планувати та організовувати власну професійну діяльність, а також діяльність підлеглих чи студентів у виробничій галузі або освіті, забезпечуючи необхідні умови для раціонального застосуван-

ня просторово-часових, матеріально-технічних, фінансово-економічних, енергетичних, інформаційних та ін. ресурсів;

- самостійно здійснювати контроль за роботою устаткування, машин та механізмів;
- здійснювати власну професійну діяльність у відповідності до правових норм, вимог соціальної та корпоративної безпеки, безпеки життєдіяльності, збереження здоров'я та навколишнього середовища;
- здійснювати систематичний контроль виробничого або педагогічного процесів розробляти необхідні заходи щодо поліпшення умов праці;
- застосовувати закони, положення, нормативно-правові документи з охорони праці та промислової безпеки у професійній діяльності та ін..

ВИСНОВКИ. Узагальнюючи вище сказане, можна прийти до висновку, що компетентнісний підхід у вищій школі – це перехід від теоретичних знань до фахових компетентностей, тобто набуття знань та їх застосування. Студент за результатами вивчення фахових дисциплін має бути здатним до вирішення професійних задач діяльності, з урахуванням вимог охорони праці. Компетентнісний підхід доповнює та покращує процес набуття знань.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягатимуть у визначенні шляхів формування нових компетенцій, які необхідні майбутнім фахівцям для належного здійснення професійної діяльності в галузі охорони праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калюжна Т. Г. Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Сер.: Психолого-педагогічні науки.* 2013. № 4. С. 32–37.
2. Каменська І. С. Особливості вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» при професійній підготовці майбутніх викладачів вищих навчальних закладів. *Науковий журнал «Науковий огляд».* 2016. № 9(30). С. 103–113.
3. Каменська І. С. Особливості фахової підготовки майбутніх педагогів професійного навчання, інспекторів з охорони праці при вивченні курсу «Організація наглядової діяльності в галузі охорони праці» у вищих начальних закладах. *Науковий журнал «Науковий огляд».* 2015. № 9(19). С. 88–96.
4. Белова Ю. Ю. Модель професійної компетентності майбутнього інженера машинобудівної галузі. *Збірник наукових праць Бердянського педагогічного університету. Педагогічні науки.* 2012. №4. С. 33–38.
5. Демченко Д. І. Компетентнісний підхід до професійної підготовки представника юридичної професії. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія».* Педагогічні науки. 2015. № 2(10). С. 131–135.
6. Єльнікова Г. В. Про впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу. URL: <http://tme.uuo.edu.ua/docs/5/11elnheo.pdf>.
7. Сошенко С. М., Шмельова А. С. Засади компетентнісного підходу підготовки фахівців у системі вищої освіти. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського.* 2019. Вип. 4(117). С. 20–25.
8. Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід / Л. Л. Антонюк, Н. В. Василькова, Д. О. Ляницький та ін.; Київ: КНЕУ, 2016. 64 с.
9. Витвицкая С. С. Компетентностный подход к построению модели-профессиограммы магистра образования. *Вектор науки Тольяттинского Государственного Университета: Серия: Педагогика, психология.* 2012. № 4(11). С. 45–48.
10. Троянская С. Л. Основы компетентностного подхода в высшем образовании: учебное пособие. Ижевск: Издательский центр «Удмуртский университет», 2016. 176 с.
11. Sadker M. P., Sadker D. M. (1997) *Teachers, School and society.* New York: Mc Grow. Hill Ink, 633.
12. Hutmacher Walo (1996) *Key competencies for Europe. Report of the Symposium (Berne, Switzerland 27-30 March, 1996) A Secondary Education for Europe Project.* 72 p.
13. Guy Le Boterf (1994), *De la compétence : essai sur un attracteur étrange,* Paris, Les Éditions d'Organisation, 176 p.
14. Закон України «Про вищу освіту». *Педагогіка і психологія професійної освіти.* 2014. № 1. С. 9–51.
15. Проект Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень, галузь знань – 01 – Освіта/Педагогіка, спеціальність–015–Професійна освіта (за спеціалізаціями) [Електронний ресурс]. 2018. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>

COMPETENTLY APPROACH TO PREPARING MASTERS OF PROFESSIONAL EDUCATION

I. Kamenska

SHEI «Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University»
st. 30, Sukhomlinsky, Pereiaslav-Khmelnyskyi, 08401, Ukraine, E-mail: ikamenskay1@gmail.com

Purpose. The article deals with the problem of the competent approach to the professional training of vocational education masters. The author analyzes the origin of the concepts of «competence» and «commodity». **Methodology.** The research was conducted using a system-wide approach with the help of common scientific methods: analysis, synthesis, comparison, induction and deduction, as well as a descriptive method. **Results.** One of the main stages of professional growth of a future specialist is training in higher education institutions. Education is the basis of sustainable development of socio-economic and cultural development of society and the state. The traditional approach to the training of specialists in higher education, the essence of which is the formation of knowledge, skills and abilities, has come into conflict with the requirements of the European educational space, in which the educational system of Ukraine integrates. Usual for us paradigm of education (knowledge, skills, skills) is realized in the traditional (explanatory and illustrative) system of education. It is aimed at students mastering subject, dispersed in many disciplines of knowledge,

skills and abilities. **Originality.** The key competencies are considered in the preparation of professional education masters to professional activity in line with the introduction of new standards of higher education on the basis of a competent approach. The necessity of formation of master's knowledge on legal and organizational issues of labor protection, in accordance with the standards of higher education, is substantiated. It has been determined that studying of educational discipline promotes formation of future specialists awareness of the need to solve typical problems in all directions of professional activity. **Practical value.** The results of analytical research and implementation have practical value: competent approach in higher education institutions is aimed at the transition from theoretical knowledge to professional competence, which is based on the ability of a future specialist to acquire knowledge, experience, mastering of professional skills and abilities. The competence of an occupational safety specialist is the result of training in higher education institutions, which is revealed in knowledge, abilities, skills, strategies, critical thinking, professional mastery. **Conclusions.** Summarizing the above, one can come to the conclusion that the competence approach in high school is a transition from theoretical knowledge to professional competencies, that is, the acquisition of knowledge and their application. A student by the results of studying specialized disciplines must be capable of solving professional tasks, taking into account the requirements of occupational safety. Competency approach complements and improves the process of acquiring knowledge.

Key words: competence, competence approach, professional training, educational branch, quality of knowledge.

REFERENCES

1. Kaliuzhna T. G. (2013), «Suchasni vymoги do profesiinoy pidhotovky maibutnoho vchytelia» [Modern requirements for the training of the future teacher], *Scientific notes of NDU them. M. Gogol. Ser.: Psychological and pedagogical sciences*, 4, 32-37.
2. Kamenska, I. S. (2016), «Osoblyvosti vyvchennia dystsypliny «Okhorona pratsi v haluzi» pry profesiinii pidhotovtsi maibutnykh vykladachiv vyshchykh navchalnykh zakladiv» [Peculiarities of studying of discipline «Labour safety in industry» in the professional training of future teachers in higher educational institution], *Scientific journal «Scientific review»*, 9 (30), 103-113.
3. Kamenska, I. S. (2015), «Osoblyvosti fakhovoi pidhotovky maibutnykh pedahohiv profesiinoho navchannia, inspektoriv z okhorony pratsi pry vyvchenni kursu «Orhanizatsiia nahliadovoi diialnosti v haluzi okhorony pratsi» u vyshchykh nachalnykh zakladakh» [Features of vocational training of the future vocational training teachers, labour safety inspectors at course studying «The organization of supervising activity in the field of the labour safety» at higher educational institutions], *Scientific journal «Scientific review»*, 9 (19), 88-96.
4. Bielova, Yu. Yu. (2012), «Modelj profesijnioji kompetentnosti majbutnjogho inzhenera mashynobudivnoji ghaluzi» [Model of professional competence of the future machine-building industry engineer], *Collection of scientific works of Berdyansk Pedagogical University (Pedagogical sciences)*, 4, 33-38.
5. Demchenko, D. I. (2015), «Kompetentnisnyj pidkhid do profesijnioji pidgotovky predstavnyka jurydychnoji profesiji» [Competence approach to the professional training of a legal profession representative], *Bulletin of the Dnipropetrovsk Alfred Nobel University. Series «Pedagogy and Psychology»*, *Pedagogical sciences*, 2 (10), 131-135.
6. Yelnikova, G. V. (2010), «Pro vprovadzhennja kompetentnisnogho pidkhodu u navchalnyj proces vyshhogho navchalnogho zakladu», About the Introduction of the Competence Approach to the Educational Process of a Higher Educational Institution. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11elnheo.pdf> (accessed 06, March 2019).
7. Soshenko, S., Shmeleva, A. (2019), «Zasady kompetentisnogho pidkhodu pidhotovky fakhivtsiv u systemi vyshchoi osvity» [Principles of competency approach of preparation of specialists are in the system of higher education], *Scientific journal «Transactions of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University»*, 4, 20-25.
8. Antonyuk, L. L., Vasilkova, N. V., Ilnitsky, D. O. (2016), «Kompetentnisny pidkhid u vyshchii osviti: svitovy dosvid» [Competence approach in higher education: world experience], Kyiv: KNEU. 64.
9. Vitvitskaya, S. S. (2012), «Kompetentnostnyj podkhod k postroeniyu modeli-professiogrammy magistra obrazovaniya» [The competence going near the construction of model and profессиogramma master's degree of education], *Vector of Science, Tolyatti State University: Series: Pedagogy, Psychology*, 4 (11), 45-48.
10. Troyanskaya, S. L. (2016), «Osnovy kompetentnostnogo podkhoda v vysshem obrazovanii» The basics of the competency-based approach in higher education: a textbook, Izhevsk: Publishing Center «Udmurt University», 176 p.
11. Sadker, M. P., Sadker, D. M. (1997), *Teachers, School and society*, New York: Mc Grow, Hill Ink, 633 p.
12. Hutmacher, Walo (1996), Key competencies for Europe. Report of the Symposium (Berne, Switzerland 27-30 March, 1996), A Secondary Education for Europe Project. 72.
13. Guy Le Boterf (1994). De la compétence: essai sur un attracteur étrange, Paris, Les Éditions d'Organisation, 176.
14. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [The Law of Ukraine on Higher Education], (2014), *Pedagogika i psykholohiya profesijnioji osvity* [Pedagogy and psychology of vocational education], no. 1, p. 9-51.
15. Proekt Standartu vyshchoi osvity Ukrainy druhyi (mahisterskyi) riven, haluz znan – 01 – Osvita/Pedahohika, spetsialnist – 015 – Profesiina osvita (za spetsializatsiamy) [Project of the Higher Education Standard of Ukraine the second (master's) level, branch of knowledge – 01 – Education / Pedagogy, specialty – 015 – Professional education (by specialization)] (2018), URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayiin/proekti-standartiv-vishoyi-osviti> (accessed 08, January 2019).

Стаття надійшла 28.11.2019.